

SEYYİD GARİP MUSA VE ONU KONU EDİLEN ŞİİRLER*

Dr. Doğan KAYA

Garip Musa, Anadolu'nun manevi yönden inşa edilmesinde rol alan ulu zatlardan birisidir. Hakkında bilinenler pek çok erende olduğu gibi rivayetten öte gitmemektedir. Anadolu'ya 90 (Bir söylentiye göre 400) atlısı ve tahta kılıcıyla Türkistan'dan geldiği, Hacı Bektaş Veli'den nasip aldığı ve Ahmet Yesevî düşüncesi doğrultusunda faaliyet gösterdiği söylenir. Bir söylentiye göre, Divriği civarında saygın olan ve Arhısu köyünde yatan Garip Baba ile kardeşidir.

XIII. yüzyılın sonları, XIV. yüzyılın başlarında yaşadığı kuvvetle muhtemeldir. Bizi bu düşünceye götüren İspanyol Elçisi Klaviyo'nun hatıralarında yer alan bir bilgidir. Garip Musa'nın ailesi Musa Şeyhoğlu, Pirzadeler, Ağagil ve Erzadeler olmak üzere dört büyük gruba ayrılmış bunlardan bir kısmı Sarıkamış'a yerleşmiştir. 1404 yılında, eskiden Deliler, bugün Deli Baba köyü halkı hakkında seyahat notlarında bilgi veren ve XIV. yüzyılda yaşamış olan Klaviyo, onları bize şöyle tanıtır:

"Deliler köyü namında bir yere muvasalat ettik. Buraya Deliler köyü adının verilmesinin sebebi, bütün burada ikamet edenlerin, ruhbaniyet hayatına girmiş, dünyayı terk etmiş Müslüman dervişlerinden olmalarıdır. Etraftaki köylüler burayı ziyaret ederek dervişlerle görüşüyor, hastalar buraya naklolunuyor ve dervişlerin nefesiyle şifa buluyorlar. Bu dervişlerin reisi, bütün dervişler tarafından derin bir hürmet görüyor ve evliya tanınıyor. Timur buradan geçiyorken dervişlerin yanına gitmiş, reisleri yanında kalmıştı. Bütün bu havalide yerleşen kimseler. Dervişlere bol bol adaklar gönderiyorlar. Dervişlerin reisi bu köyün hakimidir. Ahali bütün bu dervişleri evliya tanıyorlar. Dervişler sakallarını ve saçlarını tıraş ediyor, yaz-kış sırtlarında eski bir aba ile yollardan geçiyor, ellerindeki sazları çalarak ilahiler okuyorlar. Bunlara ait tekkenin kapısında bugün de bir püskül ve ay şeklinde bir resim görülüyor. Altlarında geyik, keçi, koyun boynuzlarından bir sıra dizilmişti. Her dervişin kapısı üzerinde böyle bir işaret var..." (Klaviyo, 1975; 79)

Deliler köyü halkı, Garip Musa ahfadındandır. Bu bilgilere bakarak sülalesinden bazılarının Sarıkamış'a gitmeleri, orayı iskân etmeleri için aradan geçen zamanı göz önüne aldığımızda Garip Musa'nın önceki yüzyılın ortalarına kadar yaşadığını söyleyebiliriz.

Anadolu'da oldukça yaygın ocaklarında birisi de Garip Musa Ocağı'dır. Geçmişte III. Selim, IV. Mustafa, II. Mahmut ve Abdülaziz tarafından verilen fermanlarla imtiyaz tanınması bu ocağın ne derece önemli ocak olduğunun işaretidir. Garip Musa Derneği Başkanı Musa Karakaş'taki Sultan Abdülaziz'in

* Yayımlandığı yer: Doğan Kaya, *Halkbilim Araştırmaları*, İstanbul, 2002, Kitabevi yayınları, s. 241-260.

Sivas Valisi Zeki Paşa'ya ve Divriği Kadısı Ahmed Efendi'ye gönderdiği 22 Temmuz 1862 tarihli fermanın anlaşılacağına göre; Garip Musa, "*sahihü'l-nesep*" ve "*sadat-ı kiram*" yani "*ehl-i beyt*" soyundandır. (Karakaş, Yayınlanmamış Bildiri). Şeceresi, yedinci İmam Musa-yı Kâzım'ın torunlarından İbrahim Sani'ye kadar uzandığı ifade edilir. Yukarıda sözünü ettiğimiz Musa Şeyhoğulları ve Pirzadeler sülalesi Divriği'nin Güneş ve Yağbasan köylerine, Erzadeler Kangal'ın Dışlık köyüne, Aziz Ağa Dede'nin liderliğinde bir başka grup da Kars'ın Selim kazasının Asboğa vadisinde mekân tutmuşlardır.

Güneş köyü yakınlarında bir türbede yatmakta olan Garip Musa türbesinde genç yaşta ölen oğlu Güneş de yatmaktadır. Türkiye'nin dört bucağından yüzlerce, binlerce insanın türbesini ziyaret ettiği Garip Musa hakkında birçok söylenceler anlatılmaktadır. İşte bunlardan bazıları:

*Söylentiye göre Garip Musa, tahta kılıcını, türbenin yakınında olan ancak bugün kurumuş bulunan ardıç ağacından keserek yapmıştır. (Özen, 1996; 35)

*Anlatılanlara göre, Garip Musa, tahta kılıcıyla alay eden kalaycılık yapan bir Ermeni'nin eşeğini ikiye biçer. Ermeni pişmanlık duyar ve yalvarmaya başlar. Bunun üzerine Garip Musa dua eder. Eşek dirilip ayağa kalkar.

*Dertlerine derman arayanlar, sevdiklerine kavuşmak isteyenler, çocuğu olmayanlar türbeye gittikten sonra çocuk sahibi olurlar. Türbeye getirilen kurban, al-yeşil ipekle süslenir. Doğan çocuk kız olursa adı genellikle Dilek yahut Sultan konulur.

*Hünkâr Hacı Bektaş Veli'den nasip alan Musa, oradan ayrılırken, Hünkâr kendisine "*Git Musa'm git, Divriği topraklarına git. Garip kalasın.*" dedikten sonra adı "*Garip Musa*" olur.

*Garip Musa kendisi gibi alp-eren olan Seyyid Baba ile bir olup tahta kılıçlarıyla yöre halkını Müslüman ederler.

Halkın gönlünde ve beyninde önemli yer tutan Garip Musa, Alevi-Bektaşî şairlerince de şiirlere konu olmuştur. Bu cümleden olarak, biz de özel kitaplığımızda bulunan cönklerdeki Garip Musa'nın konu edildiği şiirlerle elde edebildiğimiz şiirleri ilim âlemine tanıtmak istedik.

Arşivimizden kaydettiğimiz şiirler 7, 8, 20 numaralı cönklerde yer almakta olup Âşık Muhammed, Kul Hasan, Kusurî, Kul İsmail, Şah Hatâyî'ye aittir.

Diğer taraftan ayrı bir cönkte de Garip Musa soyundan ve aynı zamanda cöngün sahibi olan şahsın tutuğu not, Garip Musa'nın şeceresini takip etmemiz açısından bir vesika niteliğindedir.

1 no'lu cönk: 1296 (Miladi 1880) tarihinde tutulmuştur. 11,5 X 17 ebadında, toplam 68 yapraktır. Yazı farklılığının olmaması aynı kişi tarafından yazıldığını göstermektedir. İçinde şu şairlerin şiirleri bulunmaktadır:

Âşıkî, Bende, Dedemoğlu, Derviş Ali, Er Mustafa, Fedayî, Gevherî, Hasretî, Hayrî, Dertli, Hüseyin, İsmail, Kul Himmet Üstadım, Niyazî, Pir sultan Abdal, Sefilî, Sıtkı, Şah Hatayî, Veli, Viranî-Viranî Abdal.

Cöngün sonunda (s. 136) cönk sahibi tarafından yazılan şu bilgi Garip Musa'nın soyu hakkında bilgi vermesi bakımından önemlidir:

*“Kâtibü'l-huruf Es-Seyyid-i sâni İbrahim ibn-i Muhammed ibn-i İbrahim ibn-i Mahmud Sülâle-i Sultan **Garib Musâ**-yı sani İbrahim.....ül mükerrerem ibn İmam-ı Musâ-yı Kâzım Sultan-ı zî-şan evlâdlarından lakabı Küçük Garib oğlu dimekle meşhur kaza-yı Divriği karye-i ..... 1296”*

7 no'lu cönk: İlk ve son sayfaları eksik olan bu cönk tahminimize göre XIX. Yüzyılın ortalarında tutulmuştur. Aslı, Divriği'nin Karakale köyündeki Hüseyin Demirteş'tadır. Cönk, 14.5x21.5 cm. boyutundadır.

Toplam 123 yapraktır. İçinde 40 şairin 140 şiirine yer verilmiştir. Bu şairlerin başlıcası alfabetik sıra ile şöyledir: *Asrî, Arif, Âşık Umman, Budala, Cafer, Cefâî, Deroiş Ali, Dertli, Dedemoğlu, Deli Boran, Fedâî, Feryadî, Gedâî, Gevherî, Gulamî, Hasretî, Hatayî, Hüseyin, İsmail, Kul Himmet, Kul Himmet Üstadım, Kul İsmail, Kul Sevindik, Miratî, Nesimî, Noksanî, Pir Sultan Abdal, Sadık, Sefil Ahmet, Sefil Ali, Sefil Edna, Sıtkı, Sırrı, Şem'î, Şi'rî, Teslim Abdal, Veli, Viranî, Visalî.*

8 numaralı cönk 79 sayfadan ibaret ve yandan dikişli olup boyutları 12x17 cm.dir. İki farklı yazı vardır. Yazıldığı yıllara ait her hangi bir kayıt yoktur. Ancak içinde yer alan sairlerden ve kâğıdın özelliğinden dolayı XX. yüzyilin başlarında tutulduğunu tahmin edebiliriz.

Cönkte yer alan sairlerin başlıcası alfabetik sıra ile şöyledir: *Âşık Muhammed, Dertli, Fakir Edna, Fedayî, Hüseyin, İbrahim, İsmail, Kemterî, Kemterî, Kul Fakir, Kul Himmet, Kul Pervane, Mahzunî, Muhammed Mehdî, Muhlisî, Nesimî, Noksanî, Sadık Musa, Sefil Ali, Sefil Sadık, Selmanî, Şah Hatayî, Veli, Viranî.*

20 numaralı cönk: 234 sayfadan ibarettir. Gürün'ün Külahlı köyünden Cafer Kaplan'da bulunmaktadır. XIX. yüzyılda tutulmuştur.

Bu cönk diğer iki cönke göre daha okunaklı ve daha düzenlidir. Cönkte iki ayrı yazı karakteri olup, yazılar oldukça okunaklıdır. Şiirlerin dışında Allah'a yalvarma, Hz. Muhammed'den şefaahat dileme, Kur'an-ı Kerim'den ayetler, Kerbelâ olayı, Miraç hadisesi ve öğütler yer almaktadır.

Cönkte yer alan şairler ise şunlardır:

Abdal Pir Sultan, Âşıkî, Aşık Muhammed, Aşık Hüseyin, Biçare Kalender, Can Hatayî, Dedemoğlu, Dertli, Deroiş Ali, Fevziya, Fuzuli, Hakkı, Hatayî, Hatice Mihrap, Hulki Hüseyin, Hüseyin, İsmail, Kalender, Kemter, Kul Hasan, Kul Himmet, Kuddusî, Kusurî, Muhammed, Nesimî, Noksanî, Pir Sultan Abdal, Sadık, Sefil Abdal, Sefil Ali, Seyyid Budalam, Seyyid Nesimi, Seyyid Nizamoğlu, Sultan Hatayî, Şah Hatayî, Şekür, Nizamoğlu, Teslim Abdal, Veli, Viranî-Virani Abdal-Virani Deroiş, Yeminî.

İşaret ettiğimiz gibi Garip Musa hakkında söylenmiş şiirler Âşık Muhammed, Kul Hasan, Kusurî, Kul İsmail, Şah Hatâyî'ye aittir.

Âşık Muhammed'in Garip Musa ile ilgili şiiri 8. cönkte (s. 6-8) ve 11. cönkte (s. 73-75) yer almaktadır. Toplam 11 dörtlüktür. "*Aman Garip Musa carım günüdür*" şeklinde tek ayakla söylenmiştir.

Kul İsmail'in Garip Musa için söylediği şiir 7 numaralı cönkte iki ayrı yerde (s. 100 ve s.123) geçmektedir. Şiir; "*Sultan Garip Musa Sultan celalim*" şeklinde tek ayaklıdır.

Kusurî'nin şiiri ise aruz vezniyle olup (*Mefâîlün, Mefâîlün, Mefâîlün, Mefâîlün*) kalıbıyladır. Şiir 5 dörtlüktür ve başında "*Der medh Garip Musa Sultan*" ibaresi yer almaktadır. Şiir 20 numaralı cönkte (s. 189-190) kayıtlıdır.

Elimizde şiir bütünlüğünde değil de dörtlük bazında Garip Musa'dan söz eden iki şiir daha vardır ki onlar da Kul Hasan ile Şah Hatâyî'ye aittir.

Kul Hasan'ın şiiri 20 numaralı cönkte (s. 191-192) bulunmaktadır. 8 dörtlük ve "*Gelin safa ile gönderin bizi*" şeklinde tek ayaklıdır.

Şah Hatâyî'nin şiiri 7 numaralı cönkte (s. 228-229) bulunmaktadır. Şiir; "*Ali gelir mi olsa bize*" ayağıyla söylenmiştir.

Yukarıda isimlerini zikrettiğimiz şairlerin haricinde elimizde başka şiirler de mevcuttur. Bunlar; şahsıma Musa Karakuş tarafından verilen **altı** şiir (Ana Sultan, Baki Aydın, Garip Musaoğlu, İsmail Onası, Sefil Ali, Şah Hatâyî) İbrahim Aslanoğlu'nun Pir Sultan Abdallar kitabında **bir** şiir ve Kutluay Erdoğan'ın Alevi-Bektaşî Gerçeği adlı kitabında kaydedilmiş olan **üç** şiir (Şah Hatâyî, Muzaffer Ersoy, Hüseyin Şengül) ve İsmail Elibol'a ait **bir** şiirdir. Biz, elde ettiğimiz şiirleri, şairlerin isimlerinin alfabetik sırasına göre şu şekilde kaydedeceğiz: *Ana Sultan, Âşık Muhammed, Baki Aydın, Garip Musaoğlu, Hüseyin Şengül, İsmail Onası, Kul Hasan, Kul İsmail, Kusurî, Muzaffer Ersoy, Pir Sultan Abdal, Sefil Ali, Şah Hatâyî* (iki şiir).

Sözünü ettiğimiz şairler, şiirlerinde özel duygularını ve arzularını dile getirmenin yanı sıra Garip Musa hakkındaki kanaatlerini şöyle ortaya koymuşlardır.

Ana Sultan: Karakuş donunda dolana dolana Ummanlara dalarak Anadolu'ya gelmiştir.

Âşık Muhammed: Âşık olup kudretten balkımış; Hakk'ın hazinesinde kumaş dokumuştur. Karakuş donuna girmiştir. İmdat isteyenin yardımına yetişir. Nice kâfirleri Müslüman etmiş, Seyyid Baba sancaktarlığın yapmıştır. On iki İmam, Kırklardan farkı yoktur. Cümle erler "belî" der. Kılıcı ardıçtandır.

Baki Aydın: Erenler sultanı, evliyanın piri, Resul soyundan ve guruh-ı nacidendir. Taliplere gıdadır.

Garip Musaoğlu: Kerem ettiklerin zoru başarmıştır, darda olanlar çağırıldıklarında imdadına yetişir.

Hüseyin Şengül: Hüseyin soyundandır. Hünkârdan icazet alıp Alan köyüne yerleşmiştir. Taliplerin halin soran, garibin halinden bilendir, Dârdaki Mansur gibidir. Doksan bin erlerden biridir.

İsmail Onası: Muhammed Ali'nin yolu yürümüş olup, dertliler derman verir.

Kul İsmail: Diyar-ı Rum'um halifesi, Horasan piri olup cihânın varıdır. Balım Sultan'ın hem yâr-ı garıdır. Nice ağa ve beyleri irşat etmiş, ardıç kılıcıyla nice dağlar aşmıştır. Tarikat ehlinin kilidin bulmuştur. Firdevs bahçesin bülbülüdür.

Kusuri: Lütfu ve fazileti sınırsızdır. Kudret eliyle ardıçtan kılıç tutmuştur. Çağrıldığında gelir ve doğudan batıya hükmü olan biridir. Bendesin asla reddetmez.

Muzaffer Ersoy: Kendisini ölümsüzleştiren ardıç fidanı dikmiştir.

Pir Sultan Abdal: Ali ile Muhammed kadar yüce biridir. İmdat isteyenin yardımına koşar. Karakuş donunda görünmüştür.

Sefil Ali: İhsan ettiğine nurlar yağmış Ali soyundan bir erendir. Elinde ardıç kılıcıyla horasan elinden gelmiştir. Adam öldürmemiştir, kan akıtmamıştır.

Şah Hatâyî: Ali evladıdır. Başında tac-ı devlet vardır. İlmini kudretten almıştır. Don değiştirme gibi bir yüceliği vardır.

ŞİİRLER:

ANA SULTAN

Cennet bağının korusu
İniler aşkın arısı
On İki İmam'ın birisi
Pirim Garip Musa Sultan

Meydana serilir postu
Üstüne getirir dostu
Münkirin elini kesti
Pirim Garip Musa Sultan

Garibim nerede kaldı
Dolanı dolanı geldi
Bahr u ummanlara daldı
Pirim Garip Musa Sultan

Ana Sultan dara durdun
 Darda didarını gördün
 On iki hizmete girdin
 Pirim Garip Musa Sultan
 (Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

ÂŞIK MUHAMMED

Âşık olup kudurettin balkıdı
 Hakk'ın haznesinde kumaş dokudu
 Bülbül olan gül dalında şakıdı
 Aman Garip Musa carın günüdür

Şükür olsun ol Hüda'ya eriştik
 Ruşen olduk gül bağına karıştık
 Garip Musa senin lütfuna düştük
 Aman Garip Musa carın günüdür

Karakuş donunda çökmüş oturur
 Bâd eser de kokusunu getirir
 Çâr deyince türlü hizmet bitirir
 Aman Garip Musa carın günüdür

Garip Musa vatan kurmuş oturur
 Nice kâfirleri dine getirir
 Seyyid Baba sancağını götürür
 Aman Garip Musa carın günüdür

Garip Musa yücesinde durursun
 İsteyenin muradını verirsin
 On iki İmam Kırkların birisin
 Aman Garip Musa carın günüdür

Garip Musa yücesinde bakıyor
 Şah-ı Merdan kitabını okuyor
 Aşk ateşi bu sinemi yakıyor
 Aman Garip Musa carın günüdür

Garip Musa kadehleri doludur
 Cümle erler o sultana belî der
 Şüphesiz Allah bir Muhammed Ali'dir
 Aman Garip Musa carın günüdür

Ardıçtan kılıcı almış eline
 Ali'm Zülfikârı çalmış beline
 Mübarek Düldül'ü almış yanına
 Aman Garip Musa carın günüdür

Garip Musa ersin pirsin seçersin
 İman mürüvvet desem kandan geçersin
 Dahi bundan öte nere göçersin
 Aman Garip Musa carın günüdür

Garip Musa firkatim var cûşum var
 Açtın yaralarım türlü hışım var
 Garip Musa senin nerde işin var
 Aman Garip Musa carın günüdür

Âşık Muhammed'im pirdir üstadım
 Mübarek cemalin gördüm dost dedim
 Garib Musa senden dolu istedim
 Aman Garip Musa carın günüdür

(Doğan Kaya Arşivi: Cönk no: 8, Sayfa no:6-8, İkinci varyant: Cönk no: 20,
 Sayfa no:73-75)

BAKİ AYDIN

Her zaman adına âşık olduğum
 Ne olur carıma gel Garip Musa
 Dedemden babamdan miras aldığım
 Erenler sultanı gül Garip Musa

Erinlerin piri başlar tacısın
 Evliya evladı "Güruh naci"sin
 Gülbangın okunsun nurun saçlısın
 Resul ağacında dal Garip Musa

Şefaat eylersen Hakk'a varırız
 Cennet bahçesinden nasip alırız
 Assalar kesseler sende kalırız
 Gayrıya sapmayız bil Garip Musa

Baki Aydın der ki pirim sultanım
 Niyazın postuna adağım canım
 Ben bir yol oğluyum maha hayranım
 Talibin gıdası bal Garip Musa
 (Yeşilyurt köyü-Mahmudiye/Eskişehir, 7.1.2001)
 (Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

GARİP MUSAOĞLU

Zalimin zulmünden ben helak oldum
 Aman Garip Musa yetiş carıma
 Dara düştüm senden imdat isterim
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Kerem ettiklerin zoru başardı
 Düşman galip oldu bizi şaşırdı
 Zalimler zulmünü hadden aşırıldı
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Noksan işim çoktur ellerim kanda
 Her ne günah desen bulunur bende
 Zahirde batında umudum sende
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Kahrı küfrü iman eyleyemedim
 Sözümü pişirim söyleyemedim
 Dost güldürüp düşman paylayamadım
 Aman Garip Musa yetiş carıma

İndiren kaldıran sensin kulları
 Bize kısmet eyle güzel yolları
 Muhabbeti güzel tatlı dilleri
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Pirimin iyliği çoktur kuluna
 Hiç bakmazsın günahkârın haline
 Ne gelirse söyle gelsin diline
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Ne gelirse bana senden bilirim
 Sen ol demeyince nice olurum
 Kulluk etmeyince kul mu olurum
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Gönlümüzden çıkar zannı gümanı
 Güzel pirim nasip eyle imanı
 Ezelden tutmuşuz biz de dameni
 Aman Garip Musa yetiş carıma

İkilikten bizi birliğe yetir
 İhsan eyle eksliğini sen bitir
 Yollarına kurban olsun bu fakir
 Aman Garip Musa yetiş carıma

İkilikte kalan Ezazil oldu
 Hayvan geldi gitti elde ne kaldı
 Gönül evini de zulmete saldı
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Mahrum kalmaz Hak deyip de çalışan
 Taat eder dostu ile buluşan
 Dar gününde çağırana yetişen
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Dünya tamahkârı şaşırdı bizi
 Pişirip de söyleyemedik sözü
 Umudumuz vardır tutmuşuz izi
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Münkir münafıklar dünyayı sardı
 Yol buyruk ortadan kalktı ne kaldı
 Hak ehli canlara pek zulüm oldu
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Tamamen bozuldu kalktı yol erkân
 Hayli zaman yolu süremedi bu can
 Âlemin sultanı melek sultan han
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Mümin Müslim gelip oturamaz da
 Cümlesi de dünya işinde gamda
 Yol erkân işini arar yok bunda
 Aman Garip Musa yetiş carıma

Nice eyleyip varmayayım yoluna
 Bizi kabul et de al bir eline

Garip Musaoğlu bende kuluna
Aman Garip Musa yetiş carıma
(Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

HÜSEYİN ŞENGÜL

Hüseyin soyundan geldin
Hünkârdan icazet aldın
Alan köyüne karar kıldın
Erlerden bir Garip Musa

Taliplerin halin soran
Garibin halinden bilen
Mansur'un darına duran
Erlerden bir Garip Musa

On İki İmam'ın da yarı
Doksan bin erlerden biri
Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Erlerden bir Garip Musa

Senin el eteğin tutan
Yoluna göz gönül katan
Hak olup birliğe yeten
Erlerden bir Garip Musa

Garip kaldın yol üstünde
Ardıç kılıç var var üstünde
Hüseyin der hal üstünde
Erlerden bir Garip Musa (Kutluay, 2000; 291)
9.11.1997
(Dışlık köyü-Kangal, Sivas, Doğumu: 1936)

İSMAİL ONASI

Bizi arz eyleyip pirimiz geldi
Gördü görüştürdü yüzümüz güldü
Şu güzel gönlümüz şen mamur oldu
Hoş safa geldiniz pir Garip Musa

Pir rehber mürşidimiz bir idi
Muhammed Ali'nin yolu yürüdü
Bir de Dede misafirimiz var idi
Cümlenin muradın ver Garip Musa

Âşık Hasan söyler çalar sazını
 Musa Dede buluşlu söyler sözünü
 Gördüm gül cemaller güzel yüzünü
 Derdime bir derman ver Garip Musa

İsmail'im burada sözüm bağlarım
 İçten gelir bazen beyit söylerim
 Hatalıyım Musa Dede özür dilerim
 Yüzüm basa geldiniz pir Garip Musa
 (Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

İSMAİL ELİBOL

Nedir erinler sizin derdiniz
 Benim neslim inan ol Garip Musa
 Yıllar yılı fetvaları verdiniz
 Benim neslim inan ol Garip Musa

Güller solmuş bülbül boşa ötmeyin
 Kökü birdir ayrı yola gitmeyin
 İster kabul edin ister etmeyin
 Benim neslim inan ol Garip Musa

Dede karkınlı'nın bizdedir eli
 Şahidimiz bizim Bektaş-ı Veli
 Burcu burcu kokan ey seher yeli
 Benim neslim inan ol Garip Musa

Niceleri dalımızdan koptular
 Çıkar için doğru yoldan saptılar
 Türlü türlü bize cefa ettiler
 Benim neslim inan ol Garip Musa

Mü'min olan mü'min söyler mi yalan
 Şu halkın gönlünü gümana salan
 Nesline taş atıp ahdini alan
 Benim neslim inan ol Garip Musa

Neden böyle adaveti göttüler
 Biz garibi canımızdan ettiler
 Senelerdir karga gibi öttüler
 Benim neslim inan ol Garip Musa

Elbol'um der ki nedir bu haller
 Sararıp soluyor açılan güller
 Himmet Şah-ı Merdan konuşsun diller
 Benim neslim inan ol Garip Musa
 (Aslan, 136-137)

KUL HASAN

Durmaz deli gönül vatan arzular
 Gelin safa ile gönderin bizi
 Mü'min müslim himmet eylen gaziler
 Gelin safa ile gönderin bizi

Okurum dersimi yeşil yazılar
 Yardım etsin evliyalar gaziler
 Şimdi beni nice canlar arzular
 Gelin safa ile gönderin bizi

Okurum dersimi yazıldı sırdan
 Aşıkların ilmi İmam Cafer'den
Garip Musa ayırmasın katardan
 Gelin safa ile gönderin bizi

Okurum dersimi sırdan yazılı
 Hak kudret âleminden geldi sözleri
 Bir muhabbet ettim amma az oldu
 Gelin safa ile gönderin bizi

Firdevs bahçesinde salınır tûba
 Mürşidin cemali mü'mine Ka'be
 Yardımcımız olsun Erahi Baba
 Gelin safa ile gönderin bizi

Mü'minin ervahı Güruh-u Naciler
 Hizmet etsin sakiler sucular
 Muhabbet ettiğimiz müslim bacılar
 Gelin safa ile gönderin bizi

Allah diyerek her muratlar verilsin
 Mü'min olan bir katre dirilsin
 Geldiğimiz haneler şen ma'mur olsun
 Gelin safa ile gönderin bizi

Kul Hasan'ım fehm edelim buradan
 Mevlâ'm ayırmasın demden sıradan
 Koşturmak nasip etsin yaradan
 Gelin safa ile gönderin bizi
 (Doğan Kaya Arşivi: Cönk no: 20, Sayfa no: 191-192)

KUL İSMAİL

Hey erenler sizi görmeye geldim
 Sultan Garip Musa Sultan celalim
 Dergâhına yüzüm sürmeye geldim
 Sultan Garip Musa Sultan celalim

Dediler bu imiş cihânın varı
 Urum halifesi Horasan piri
 Ol Balım Sultan'ın hem yâr-ı garı
 Sultan Garip Musa Sultan celalim

İrşâd etti ağaları beğleri
 Horasan'dan kılıç giyen zağları
 Ardıç kılıcıyla böldü dağları
 Sultan Garip Musa Sultan celalim

Cümle erden sonra nasibin alan
 Tarikat ehlinin kilidin bulan
 Firdevs bahçesin bülbülü olan
 Sultan Garip Musa Sultan celalim

Kul İsmail gördü elhamdülillâh
 (Ayın lam) yazılmış ism-i arşullah
 Şükür pûs eyledim el hükmülillah
 Sultan Garip Musa Sultan celalim

(Doğan Kaya Arşivi: Cönk no: 7, Sayfa no:100, Ayrıca aynı cönk: Sayfa no:123)

KUSURİ

.---/.---/.---/.---/

Der medh Garip Musa Sultan

Mukarreb bende-i Rabbü'l-Ehad Sultan Garip Musa
 Velâyet işi bir "Abdüssamed" Sultan Garip Musa
 Velidir lutf-u fazlı bî-aded Sultan Garip Musa
 Esir-i efkende'ye eyler meded Sultan Garip Musa

Yed-i kudretle tuttu oldu ardıc yolladı şemşir
 Görünce bu velâyeti muhabbet oldu geda-yı mir
 İnanmaz nesl-i Mervan cecdi berced oldur münkir
 Adudur ala bunlar ta-ebed Sultan Garip Musa

Nice fark eylesün Hakk'ı münafık gözü a'madır
 Akılda marifette haz dahi anlardan evladır
 Ne bilirsin evliyayı dini yok küfür ehli tersadır
 Zira bunlar mecusiden eşet Sultan Garip Musa

Veliyullaha ikrar eyleyenler ola mı mahrum
 Çağırısın sıdk ile garbdan olur şarkda gene ma'lum
 Olur mu sırr-ı mü'min böyle zâttan zerrece mektum
 Ne mümkün bendesin ede red Sultan Garip Musa

Kusurî olmadı bu âli zatlar faniye misal
 Anın için eyledi Hakk bunları bu rütbeye îsal
 Adular gizlice eyler bize bin dürlü mekr-i al
 Ana agah olur ey fiil-i bed Sultan Garip Musa
 (Doğan Kaya Arşivi: Cönk no: 20, Sayfa no: 189-191)

MUZAFFER ERSOY

Garip Musa'm senin garip yurduna
 Ben de bir muratla geldim sevdiğim
 Diktiğin ardıcın kuru dalına
 Uçtum amma konamadım sevdiğim

Kartal olsam süzülsem ben avıma
 Bir nasip var benim naçiz gönlüme
 Yuva yapsam ol Yılanlı Dağı'na
 Gece gündüz seyreyleşem sevdiğim

Seyyid Garip Musa o benim atam
Akşama gelemem Tecer'de yatam
Altı yüz yıl sonra kim demiş bulam
Yüreğimde bir elçin var sevdiğim

Akpınar'da göç yoluna çıkmışım
İzini ben mah gönlümde bulmuşum
Muzaffer'im divanına durmuşum
Divanından mahrum etme sevdiğim

20.9.1999

(Akpınar köyü/Sivas)

(Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

PİR SULTAN ABDAL

Yalınız kalmışım dağlar başında
Yeriş Garip Musa gel imdat eyle
Yalınız olduğum size malumdur
Yeriş Garip Musa sen imdat eyle

Garip Musa sen bir ulu kişisin
Ali ile Muhammed'in eşisin
Car diyende hemen sen ulaşırsın
Yeriş Garip Musa sen imdat eyle

Musa Dede'm Şeydullah'a gidiyor
İnsan zalim olmuş pişman ediyor
Gör ki zalim kulun bize ne diyor
Yeriş Garip Musa sen imdat eyle

Musa Dede'm tekkesini beklesin
Mahmut Dede'm talipleri saklasın
Sizi çağırınlar mahrum kalmasın
Yeriş Garip Musa sen imdat eyle

Karasu'dan aşar oldu yolumuz
Gider olduk görünmüyor önümüz
Amucam uşağı kaldı yalınız
Yeriş Garip Musa sen imdat eyle

Küçük öküzü Ağdağ'a yetirdim
Atamı anamı bile getirdim
Gaziler beni sılama yetirin
Yeriş Garip Musa sen imdat eyle

Kara kuş donunda kendi göründü
 Geldi ırmak kenarına oturdu
Pir Sultan Abdal'ım işim bitirdi
 Yetiş Garip Musa sen imdat eyle (Aslanoğlu, 1984; 422-423)

SEFİL ALİ

Sabah oldu kutlu günler doğuyor
 Yetiş Garip Musa Merdan Ali'ye
 İhsan ettiğine nurlar yağıyor
 Yetiş Garip Musa Merdan Ali'ye

Sen Ali oğlusun Ali Veli'sin
 Aslan pençeli de gayet ünlüsün
 Ne adam öldürdün ne de kanlısın
 Yetiş Garip Musa Merdan Ali'ye

Horasan ilinden çıka gelesin
 Ardıçtan kılıcı ele alasin
 Kâfirleri bölük bölük bölesin
 Yetiş Garip Musa Merdan Ali'ye

Sefil Ali'm der ki garipçe başım
 Acem'den Urum'a atıldı taşım
 Her nereye gidersem Hızır yoldaşım
 Yetiş Garip Musa Merdan Ali'ye
 (Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

ŞAH HATÂYİ

Müştâkıma boynun dönerim
 Ali gelir mi olsa bize
 Ağlar ağlar dinerim
 Ali gelir mi olsa bize

Mihr-i fehm vefâ ile
 Sanki sâdef-ı safâ ile
 Muhammedü'l-Mustafa ile
 Ali gelir mi olsa bize

Elinde gider asâ ile
 Meryemoğlu İsâile

Sultan *Garip Musa* ile
Ali gelir mi olsa bize

Şah Hatayî' m din eri
Vardır gerçeklerin hüneri
Sağ elinde Zülfikar'ı
Ali gelir mi olsa bize

(Doğan Kaya Arşivi, Cönk no: 7, Sayfa no:228-229)

ŞAH HATÂYİ

Ben bugün bir er gördüm
Gayet hikmeti sır gördüm
Batında bir pirden sordum
Dediler Garip Musa'dır

Dediler Ali evladıdır
Başında tacı devletidir
Aslı Ali ile Muhammed'dir
Dediler Garip Musa'dır

İlmini kudretten alır
Don değiştirir gider gelir
Kâmillere öğüt verir
Dediler Garip Musa'dır

Şah Hatayî'm der ki ey şah
Türab ol da öyle dur sen
Budur dervişliğe nişan
Dediler Garip Musa'dır

(Kaynak şahıs: Musa Karakaş)

SEYYİD GARİP MUSA SULTAN SOY ŞECERESİ

İmam Musa'yi Kâzım Oğlu
Sevyid Mükerrerrem Mücap Oğlu
Sevyid Hasan Oğlu
Sevyid Muhammet Sani Oğlu
Sevyid Mehdi Oğlu
Sevyid İbrahim Oğlu

Seyyid İshak Oğlu
Seyyid Musa Oğlu
Seyyid İbrahim Sani Oğlu

Seyyid Muhammet (Hacı Bektaş) Oğulları Habib Emircem Sultan Hızır Lale Cüvan Sultan	Seyyid Mustafa Menteş Oğulları Seyyid Garip Musa Sultan Oğlu Seyyid Mehmet Güneş
--	--

Bu soy şeceresi'nin kaynağı Hünkar Hacı Bektaş Veli Hazretlerine kadar olan kısmı Araştırmacı Yazar Baki Yaşa Altınok'un *Alevilik Hacı Bektaş Veli Bektaşilik* adlı kitabından alınmış olup, Seyyid Garip Musa ile ilgili bilgi ise yine Baki Yaşa Altınok'un Osmanlıcadan günümüz Türkçesine çevirdiği 1605-1667 yılları arasında Hacı Bektaş Veli dergahında Postnişin'lik yapan Aziz Yusuf Çelebi oğlu Hacı Zülfikar Çelebi'nin defterine yazmış olduğu el yazması mevcut *Menakıpname*'yi 1849-1868 yıllarında Hacı Bektaş Dergah'ında Postnişin El Nac Ali Turabi Dede Baba tarafından tekrar yazılmış olan şu anda Baki Yaşa Altınok'da bulunan mevcut *Menakıpname*'de Seyyid Garip Musa Sultan'ın kimliğini şöyle açıklamaktadır.

Garip Musa Horasan Diyarı Nişaburdan Kalkan İbrahim Sani Oğlu Mustafa Menteş Sivas iline geldi. Haramiler ona orada Şehitlik Şerbeti içirdiler. Bir oğlancığı kaldı, hakdan mada kimseciği yok idi. Hünkarın ulu dergahına getirdiler. Nasibini Hünkardan alıp Sivas'da kaim oldu. Adına Garip Musa derler.

Bu belgeye göre Seyyid Garip Musa Sultan Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin yeğeni olmaktadır.

Bu Belgeyi Temin Eden Düzenleyen:
S. GARİP MUSA KÜLTÜR ve TANITMA DERNEĞİ BAŞKANI
MUSA KARAKAŞ

12 POSTU ve 12 HizMETi TEMSiL EDENLER

Kudret-Nübüvvet-Velayet-Beşaret-Emanet

Postların Kim Beyan Eder.

BEYAZ POST ALLAH

Hakkın yaratıcı kudret eli, yedi beyaz (Nur)

SARI POST Hz. Muhammed. (Ahmed-i Muhtar)
Nübüvvet (Güneş)

YEŞİL POST Hz. Ali (Haydar-ı Kerrar)
Velayet (Ay)

KARA POST Ahmed Yesevi. (Türkistan Postu)
Piri Beşaret (Yıldız)

GÖK POS Lokman Perende (Horasan Postu)
Mürşidi Emanet (Cevher)

On İki Postu Beyan Eder

- 1-Mürşid Postu : *Hünkâr Hacı Bektaş Veli*
- 2-Rehber Postu : *Habib Emircem Sultan*
- 3-Türbedar Postu : *Hızır Lale Cüvan*
- 4-Aşçı Postu : *Kara Donlu Can Baba*
- 5-Ekmekçi Postu : *Seyyid Mahmud Hayyani*
- 6-Şerbetçi Postu : *Kızıl Deli Sultan*
- 7-Nakip Postu : *San Saltuk Sultan*
- 8-Meydancı Postu : *Seyyid Cemal Sultan*
- 9-Atçı Postu : *Boz Geyikli Dede Karkın*
- 10-Kurbancı Postu : *Şan İbrahim Hacı Sultan*
- 11-Ayakçı Postu : *Abdal Musa Sultan*
- 12-Mihmandar Postu : *Kolu Açık Hacım Sultan*

On İki Hizmet ve Temsilcileri

1. Tarikatçı : Hz. Hasan Mücteba
- 2-Davetçi : Hz. Hüseyin Dest-i Kerbela
- 3-Saki : Hallacı Mansur
- 4-Zakir : Seyyid Nesimi
- 5-İbriktar : Sarı ismail
- 6-Gözcü : Karaca Ahmed
- 7-Çerağcı : Kara Pirbat Sultan
- 8-Sofracı : Garip Musa Sultan
- 9-Meydancı : Barak Baba
- 10-Ferraş : Resul Baba Sultan
- 11-Pervane : Tabduk Emre
- 12-Kapıcı : Güvenç Abdal

Pes Hazreti Hünkâr OL Kutbi Cihan Evliyai Ser-çeşme-i Hacı Bektaş Veli Horasani Sırrü'l-azizin burada Vilayetnamesi son kim tamam aldı. Bunu dahi Aziz Yusuf Çelebi oğlu Hacı Zülfikar Çelebi defterine yazmışım. Elhac Hafız Mehmed Perişan Dede Baba banisi Yanbolulu Elhac Ali Turabi Dede Baba Kaddesallahu Sırrül Aziz elinde 13 Zilhicce 1265 (1849) tarihinde yazıya çekildi. Bu kitap Osmanlıcadan günümüz türkçesine Baki Yaşa ALTINOK çevirmiştir. Bu kitabın orijinali Baki YaşaALTINOK'tadır.

Aslanın ağzında nûş et ab

Vallahü Alem bissevab
Temmeti'l-kitap

Bu belgeyi temin eden düzenleyen:
S. GARİP MUSA KÜLTÜR ve TANITMA DERNEĞİ BAŞKANI
MUSA KARAKAŞ

Kaynakça:

- ASLANOĞLU, İbrahim (1984), *Pir Sultan Abdallar*, İstanbul
KUTLUAY, Erdoğan, (2000), *Alevi-Bektaşî Gerçeği*, İstanbul.
KARAKAŞ, Musa, (23-28.11.2001), İnanç Önderlerinden Seyyid Garib Musa Sultan, Uluslararası Türk Dünyası İnanç Önderleri Kongresi, (Yayımlanmamış Bildiri).
KLAVİYO, 1975, *Timur Devrinde Semerkand'a Seyahat*, İstanbul.
KUTLU, Özen, (1996), *Sivas ve Divriği Yöresinde Eski Türk İnançlarına Bağlı Adak Yerleri*, Sivas.
ASLAN-Fadime-Yılmaz YEŞİL-Enver AYDIN KOLUKISA, *Bir Köy Bir Âşık, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 21, bahar, 2002, s. 136-137.